

Na jedwabnym szlaku inkrustowanym bursztynem,
czyli o pracy, przyjaźni, fascynacji i egzotyce.
Współpraca Uniwersytetu Śląskiego z Chinami
w pierwszym 20-leciu XXI wieku

Pierwsza część tytułu nawiązuje do nazwy projektu partnerstw akademickich Uniwersytetu Śląskiego z uczelniami chińskimi. Co najmniej kilka uniwersytetów w Chinach można nazwać partnerami strategicznymi naszej uczelni – są to uniwersytety w Pekinie, Shenyangu, Chongqingu, choć każdy z nich z nieco innych powodów, w nieco innej perspektywie. Nasza współpraca z nimi niczym kalejdoskop składa się z wielobarwnych, różnokształtnych elementów, które jednak idealnie do siebie pasują i żadne poruszenie czy obrót nie psuje kompozycji, kolorowe szkiełka natychmiast układają się w nowej konfiguracji. Polskie kompozycje bursztynowe idealnie wpisują się w chińskie jedwabne podłoże, czasem są tak doskonale dopasowane i ściśle przylegające, że sprawiają wręcz wrażenie bursztynowo-jedwabnej intarsji.

Zacznijmy jednak od początku. A na początku był Pekijski Uniwersytet Języków Obcych (Beijing Foreign Studies University – BFSU), czyli najstarsza i przez wiele lat jedyna chińska polonistka. Budziła ona i wciąż budzi podziw

w Polsce i na świecie, kształci wspaniałych tłumaczy literatury polskiej, co nie jest takie oczywiste w świecie nastawionym na tłumaczenia techniczne i biznesowe, na instrukcje i paragrafy. Pekieńska polonistka zafascynowała naszymi polskimi sercami od pierwszej minuty, od pierwszego spotkania, od poznania prof. Yi Lijun – mądrej, przyjaznej Polsce i Polakom, a przede wszystkim polskiej literaturze, której poświęciła swoje życie.

Współpraca polonistyczna z Beijing Foreign Studies University rozpoczęła się wiosną 2004 r. od wizyty delegacji z Pekinu na Uniwersytecie Śląskim (i kilku innych polskich uniwersytetach), która odbyła się z okazji 50-lecia polonistyki pekińskiej. Profesor Yi Lijun, ówczesna szefowa polonistyki, stała na czele tej delegacji, a wśród jej członków byli też prof. Yuan Hanrong, mąż słynnej profesor, współtłumacz wielu znakomitych przekładów na chiński dzieł literatury polskiej, Zhao Gang, wówczas prodziekan, później profesor i dziekan Wydziału Języków i Kultur Europejskich oraz szef Centrum Studiów Polskich na BFSU (tłumacz m.in. *Solaris* Stanisława Lema, co warto podkreślić w roku 2021 – Roku

DOI: 10.4467/23538724GS.20.062.13502

Stanisława Lema), dziś prorektor BFSU a także Agnieszka Jasińska, ówczesna lektorka języka polskiego w Pekinie. Jednym z ważnych elementów wizyty na Śląsku było zwiedzanie Biblioteki Śląskiej, gdzie w podziemiach pokazano gościom barwne stare rękopisy chińskie, w tym pierwszy, ręcznie pisany słownik polsko-chiński, który jest dumą zbiorów rękopiśmiennych Biblioteki. Już rok później kontakty śląsko-pekińskie zaczęły się zacieśniać – po Agnieszce Jasińskiej do Pekinu jako lektorka języka polskiego została skierowana Jagna Malejka ze Szkoły Języka i Kultury Polskiej UŚ, która w Pekinie spędziła 6 lat, ucząc na Pekińskim Uniwersytecie Języków Obcych i w Szkole Polskiej przy Ambasadzie RP w Pekinie oraz pracując w sekcji polskiej Międzynarodowego Radia. Większość osób wyjeżdżających na lektoraty do Pekinu pełni te wszystkie funkcje. Bardzo szybko doszło do ścisłej współpracy UŚ z polonistyką pekińską. Do Pekinu wyjechało od tamtej pory wielu wykładowców z Katowic, którzy wygłaszali wykłady i prowadzili spotkania mające przybliżyć Chińczykom polskie tradycje, takie jak malowanie pisanek i robienie palm wielkanocnych, lanie wosku w listopadzie czy wykonywanie ozdób choinkowych w grudniu.

W roku 2006 kontakty zostały sformalizowane, podpisano oficjalną umowę o współpracy bilateralnej między Beijing Foreign Studies University i Uniwersytetem Śląskim. Od samego początku bardzo aktywną współpracę podjęła Szkoła Języka i Kultury Polskiej oraz Wydział Filologiczny (dziś Humanistyczny) UŚ. Studenci chińscy regu-

larnie przyjeżdżają na semestralne lub roczne kursy języka polskiego, na studia polonistyczne i okolopolonistyczne na Wydziale Humanistycznym oraz na letnie szkoły języka, literatury i kultury polskiej w Cieszynie. Wielu spośród nich robi kariery, osiąga sukcesy. Dziś można ich spotkać jako pracowników ambasad i konsulatów, ważnych urzędników w chińskich firmach inwestujących w Polsce, tłumaczy, wykładowców chińskich polonistyk, których jest obecnie kilkanaście¹ („wyrastają obecnie jak grzyby po deszczu”), a kadre dla nich przygotowuje właśnie BFSU.

To ogromna satysfakcja dla nauczycieli, którzy przyczynili się do biegłości w posługiwaniu się językiem polskim i znajomości polskiej kultury przez osoby robiące karierę na arenie międzynarodowej. To wielka radość dla nauczyciela, gdy widzi tak wspaniałe efekty swej pracy i gdy na dodatek spotyka się z sympatią i wdzięcznością byłych studentów. Jedną z takich osób jest choćby szefowa Wydziału Edukacji Ambasady ChRL, He Juan, absolwentka BFSU, która wykształcenie zdobywała także na wielu polskich uniwersytetach, w tym na UŚ. Podobnie jest na innych chińskich polonistykach – szefostwo polonistyk obejmują dawni studenci, stażyści UŚ lub koledzy z pierwszych odwiedzin w Pekinie. Koniecznie należy tu wskazać choćby Zofię – Mao Yinhu, energiczną szefową

¹ Listę 19 aktualnych polonistyk, studiów polskich i oficjalnych lektoratów języka polskiego w Chinach można znaleźć na stronie Instytutu Polskiego w Pekinie: <https://instytutpolski.pl/beijing/pl/nauka-polskiego-w-chinach/>.

polonistyki w Kantonie na Kantońskim Uniwersytecie Studiów Międzynarodowych (GDUF – Guangdong University of Foreign Studies), która doktorat zrobiła u wspomianej już prof. Yi Lijun, czy Marzenę – Mao Rui, która jest ostoją polonistyki w Szanghaju na Szanghajskim Uniwersytecie Studiów Międzynarodowych (SISU – Shanghai International Studies University) i pisze doktorat pod opieką prof. Władysława Miodunki z UJ, zaś jeden ze staży w ramach programu PROM spędziła na Uniwersytecie Śląskim.

W 2011 r. studia doktoranckie na UŚ pod kierunkiem prof. Romualda Cudaka podjęła Maria – Li Yinan. Ukończyła je z sukcesem w 2015 r. Recenzentami jej pracy, zatytułowanej *Recepcja literatury polskiej w Chinach. Wybrane zagadnienia*, byli prof. Władysław Miodunka z Uniwersytetu Jagiellońskiego i prof. Zhao Gang z BFSU. O jej uroczystej promocji doktorskiej warto wspomnieć, bo odbyła się 25 czerwca 2016 r. na oczach całego polonistycznego świata, podczas VI Światowego Kongresu Polonistów, który odbył się w Katowicach i zgromadził ponad 450 osób. Profesor dr Li Yinan jest pierwszą i jak dotąd jedyną chińską polonistką, która doktorat napisała i obroniła w Polsce – oczywiście napisała i obroniła go po polsku, a jej polszczyzna pisana i mówiona wzbudziła podziw polskich członków komisji doktorskiej. W 2017 r. ukazała się monografia Li Yinan, zatytułowana *Literatura polska w Chinach*, która zresztą miała już dwa wydania².

² Li Yinan, *Literatura polska w Chinach*, Katowice 2017, wyd. 2 – 2018.

Opracowanie to natychmiast stało się bestsellerem, więc trzeba było zrobić bardzo szybko drugie wydanie, a dwa spotkania promocyjne z udziałem autorki: w Centrum Języka i Kultury Chińskiej UŚ w Katowicach i we wrocławskiej Starej Bibliotece pod egidą Instytutu Konfucjusza we Wrocławiu, zgromadziły bardzo dużą publiczność zainteresowaną recepcją polskiej literatury i jej funkcjonowaniem w tak odległym kraju. Wśród słuchaczy byli Polacy i Chińczycy – chińscy studenci UŚ i Uniwersytetu Wrocławskiego, tłumacze biznesowi, chińscy turyści. Do Wrocławia przyjechali nawet chińscy studenci Li Yinan, którzy przebywali wówczas na stażu na UJ, co warto podkreślić, bo obrazuje ważną cechę dla kultur wysokiego kontekstu, do których należy kultura chińska – szacunek wobec swojego nauczyciela-mistrza (*laoshi*).

W 2017 r. półtoraroczny staż w ramach studiów doktoranckich podjęła Edyta – Zhao Weiting. Jej doktorat objęło opieką dwóch profesorów: Zhao Gang z BFSU i Romuald Cudak z UŚ, a promotorem pomocniczym została dr Agnieszka Tambor – zaplanowano uzyskanie przez Zhao Weiting podwójnego dyplomu, po napisaniu przez nią rozprawy o chińskiej recepcji Czesława Miłosza. Zhao Weiting jest też bardzo dobrą tłumaczką zarówno literatury (jest m.in. autorką przekładu *Pieska przydrożnego* Czesława Miłosza), jak i tekstów naukowych oraz popularnonaukowych (przetłumaczyła na język chiński m.in. wystawę o języku polskim przygotowaną przez Bibliotekę Narodową POLONA).

Kolejna pekińska stażystka, która już w czasie studiów i staży w Polsce, w tym właśnie na UŚ, stała się autorką ważnych tłumaczeń polskiej literatury na chiński to Grażyna – Zhao Zhen. Podczas półrocznego stażu w Katowicach, konsultując wiele zagadnień ze śląskimi wykładowcami, tłumaczyła *Lektury nadobowiązkowe* Wisławy Szymborskiej i *Ślub* Witolda Gombrowicza. Docieklivość językowa i realizownawcza Zhao Zhen pozwala w niej widzieć godną następczynię genialnych tłumaczy Yi Lijun (z jej rewelacyjnymi przekładami Sienkiewicza i Tokarczuk³) i Zhao Ganga, który budzi podziw tłumaczeniami nie tylko bardzo trudnego językowo Lema, ale też choćby poezji Zbigniewa Herberta⁴, która stawia przed tłumaczem wyzwania przekładalności tradycji kulturowych.

³ Wywiad z prof. Yi Lijun przeprowadziła Zhao Zhen z okazji przyznania Nagrody Nobla Oldze Tokarczuk, której wiele tekstów Yi Lijun przetłumaczyła i przez wiele lat przyjaźniła się z pisarką. Yi Lijun, *O wierności*. O pracy nad przekładem tekstów Olgi Tokarczuk z Yi Lijun – tłumaczką literatury polskiej na język chiński – rozmawia Zhao Zhen, „Postscriptum Polonistyczne” 2020, nr 1. Obfity wykaz tłumaczeń literatury polskiej autorstwa Yi Lijun został zamieszczony m.in. w publikacji wydanej z okazji 80. rocznicy jej urodzin: *Chińsko-polska wymiana literacka nowego wieku: przegląd i perspektywy*, Pekin 2016.

⁴ Zbigniew Herbert (齊別根紐·赫伯特) przetłumaczony na język chiński – *Wiersze zebrane* w przekładzie Zhao Ganga ukazały się właśnie w Państwie Środka. Wydanie wsparł Instytut Książki w ramach Programu Translatorskiego ©POLAND (<https://www.facebook.com/InstytutKsiążki/posts/10157763735803194/>, dostęp: 10.02.2021).

Ważne miejsce we współpracy UŚ i BFSU zajmuje wymiana wykładowców – wzajemne gościnne wykłady (wykładowcy UŚ prowadzą w Pekinie wykłady o Polsce, języku polskim i polskiej kulturze, a wykładowcy z BFSU wykładają w Polsce o języku chińskim, zróżnicowaniu dialektalnym chińskiego, różnicach kulturowych). Współpraca ta pozwoliła m.in. uruchomić na międzynarodowych studiach polskich UŚ specjalność kultury Dalekiego Wschodu. Zajęcia w ramach specjalności prowadzone były przez specjalistów z Polski i Chin: prof. Zhao Ganga, Li Yinan, Lu Yan i Xu Xiangjian z BFSU, Yu Shengmiao, absolwentkę Akademii Muzycznej im. Karola Szymanowskiego w Katowicach, a obecnie zatrudnioną w Centrum Języka i Kultury Chińskiej UŚ. Studentom zaproponowano zajęcia tandemowe ze studentami i praktykantami z Chin (Wang Le z Northeastern University w Shenyangu, studiująca m.in. nauczanie języka chińskiego jako obcego czy Zhao Weiting, doktorantka BFSU i UŚ). Studenci specjalności zostali zaproszeni na galę Chińskiego Nowego Roku 2017 do Zabrza (pierwsza na świecie gala, która odbyła się pod ziemią w zabytkowej Kopalni Guido), a osoby, które nie mogły z powodu braku miejsc w niej uczestniczyć, miały możliwość oglądania transmisji online.

Specjalność pozwoliła wykształcić grupę wysmienitych znawców podstaw kultury chińskiej, japońskiej i koreańskiej, fascynatów tych kultur, którzy poświęcili im swoje późniejsze prace dyplomowe, opublikowane we fragmentach w piśmie studenckim „W Kręgu Języków

i Kultur”⁵ (wydawany przez UŚ). Specjalność zainauguowały wykłady dr Li Yinan, przedstawiającej specyfikę języka chińskiego, kolejne prowadził prof. Zhao Gang, profesor wizytujący na UŚ, który wykladał historię chińskiej cywilizacji, omawiał meandry konfucjanizmu, czytał ze studentami dzieła starej i nowszej chińskiej literatury (oczywiście, po polsku). Zachwycony poezją Zbigniewa Herberta w czasie pobytu w Katowicach tłumaczył jego wiersze, by tym zachwytem zarazić swoich rodaków. Gościnne seminarium dla studentów podyplomowych i magisterskich przy okazji otrzymania nagrody Ambasador Polszczyzny poza Granicami Kraju poprowadziła prof. Yi Lijun z BFSU. Ta uroczystość była też okazją do wizyty prof. Yi Lijun i jej męża Yuana Hanronga na zamku w Będzinie, gdzie można było obserwować fascynację obojga profesorów kolejnymi egzemplarzami białej broni i słuchać ich rozmów na temat poprawności własnych wyobrażeń w tłumaczeniach opisów walk w powieściach Sienkiewicza.

W 2014 r. w Pekinie odbyło się spotkanie rektora UŚ prof. Wiesława Banysia i pełnomocnik rektora UŚ ds. studentów zagranicznych prof. J. Tambor z władzami rektorskimi BFSU oraz z ambasadorem RP w Chinach Tadeuszem Chomiczkiem. W 2015 r. nastąpiła rewizyta władz BFSU w Katowicach z rektorem BFSU prof. Pengiem Longiem i prof. Zhao Gangiem, co jeszcze bardziej ożywiło wszystkie wspólne katowicko-pekińskie przedsięwzięcia.

⁵ „W Kręgu Języków i Kultur” 2018, nr 1; 2019, nr 2; 2020, nr 3.

W Pekinie gościło wielu wykładowców z UŚ: Agnieszka Tambor wykladała o polskim filmie, Jolanta Tambor prowadziła wykłady i seminaria z językoznawstwa, Magdalena Bąk wprowadzała w polski romantyzm i jego współczesne odniesienia, Remigiusz Kopoczek pokazywał polskie osiągnięcia w dziedzinie gier, Romuald Cudak mówił o reanimacjach poezji, Ewa Jędrzejko o semantyce, Ewa Sławek o realiach kulturowych w tłumaczeniach, Karolina Graboń o polskiej wymowie, Krzysztof Pszczółka o samorządach, Wioletta Hajduk-Gawron i Małgorzata Smereczniak o przygotowywaniu się do egzaminów na certyfikat.

Dla akademickiej współpracy polsko-chińskiej ważne są programy specjalizacyjne na BFSU. Dlatego we wrześniu 2017 r. odbyły się warsztaty glottodydaktyczne (dotyczące języka polskiego jako obcego) dla studentów najwyższych roczników polonistyki BFSU – polonistyka pekińska przygotowuje kadry dla polonistyk i lektoratów języka polskiego w całych Chinach (Xi’an, Dalian, Szanghaj, Shenyang, Kanton, Harbin, Chengdu i in.⁶). Program warsztatów został przygotowany i był prowadzony w ścisłej współpracy z wykładowcami z UŚ. Warsztaty zainauguowała Jolanta Tambor, omawiając podręczniki do języka polskiego jako obcego, przedstawiając m.in. projekt nowego podręcznika, do którego tworzenia przystąpili pracownicy obu polonistyk: śląskiej i pekińskiej. W 2021 r. ma się ukazać pierwszy tom pod polskim ty-

⁶ Zob. przyp. 1.

tulem *Ni hao, Polsko* (新经典波兰语综合教程), którego głównymi autorkami są Barbara Morcinek-Abramczyk i Anna Gałęziowska-Krzystolik. W czasie warsztatów odbyły się lekcje pokazowe i omówienia tych lekcji z lektorami z BFSU i innych chińskich polonistyk. Agnieszka Tambor 10 września, czyli w dniu, kiedy w Chinach obchodzi się Dzień Nauczyciela, wygłosiła wykład otwarty po angielsku o polskim kinie, który zgromadził całą aulę publiczności. Po wykładzie studenci wystąpili z torcem dla pekińskich i katowickich *laoshi* – nauczyciel jest w Chinach osobą bardzo poważaną i pozostaje wielkim autorytetem dla swych uczniów i studentów do końca życia. Możliwość uczestniczenia na żywo w takiej uroczystości była kolejną interkulturową lekcją. W Polsce Dzień Nauczyciela od dawna już omija nauczycieli akademickich.

W 2018 r. polonistyka na BFSU zyskała uprawnienia do organizowania i przeprowadzania egzaminów certyfikatowych z języka polskiego, nadane jej przez Państwową Komisję ds. Poświadczania Znajomości Języka Polskiego jako Obcego. To znów pierwsza i jedyna jak dotąd jednostka, która ma takie uprawnienia w Chinach⁷. Kilkakrotnie już odbyły się egzaminy państwowe z języka polskiego jako obcego dla chętnych

nych z całych Chin, którym przewodniczyli uprawnieni egzaminatorzy z UŚ.

Wykładowcy BFSU prowadzili zajęcia także w ramach Szkoły Prawa i Kultury Chińskiej UŚ, śląc prawnicy z prawnikami chińskimi napisali wspólnie podręcznik. Interesująco przedstawia się współpraca Wydziału Artystycznego UŚ z Chinami – to działalność wykładowców związanych z kierunkiem „projektowanie gier i przestrzeni wirtualnej”. W seminarium organizowanym przez Ministerstwo Kultury ChRL na Wydziale Animacji Communication University of China w maju 2016 r. uczestniczył m.in. Remigiusz Kopoczek. Wykładowcy z UŚ uczestniczyli w warsztatach i wykładach podczas międzynarodowego festiwalu animacji Aniwow! 2016, prowadzili warsztaty *game jam* na Wydziale Animacji Communication University of China oraz na Beijing Foreign Studies University.

W Chinach powstało z udziałem wykładowców z UŚ kilka podręczników do nauczania języka polskiego studentów dalekowschodnich oraz do nauczania języka chińskiego Polaków: np. dr Jagna Malejka jest konsultantką *Obrazkowego słownika języka chińskiego*⁸ (Yuemei Wu 2010), który jest fascynującą lekturą dla osób zainteresowanych różnicami kulturowymi, staje się też miniprzewodnikiem po kulturze chińskiej.

Doświadczenie lektora języka polskiego i wykładowcy kultury polskiej jako obcej w Polsce i za granicą, a w Chinach

⁷ Stale aktualizowaną listę podmiotów uprawnionych do przeprowadzania egzaminów certyfikatowych można znaleźć na stronach Ministerstwa Edukacji i Nauki: <https://www.gov.pl/web/edukacja-i-nauka/lista-podmiotow-uprawnionych-do-organizowania-egzaminow-z-jezyka-polskiego-jako-obcego> (dostęp: 10.02.2021).

⁸ Yuemei Wu, *Obrazkowy słownik języka chińskiego*, tłum. na jez. pol. Gang Zhao, K. Achinger, Beijing 2010.

szczególnie, uzmysławia, że nadszedł najwyższy czas, by podręczniki ogólne do języka polskiego bez wyraźnie wskazanego adresata zastąpić podręcznikami skierowanymi do konkretnych grup językowych. Dlatego wraz z BFSU – przede wszystkim z prof. dr Li Yinan i jej studentami oraz Wydawnictwem Naukowym BFSU – w Szkole Języka i Kultury Polskiej UŚ powstał podręcznik (*Ni hao, Polsko*) do języka polskiego. Książka ma mnóstwo fotografii i ilustracji. Zdjęcia pochodzą z archiwów autorek i koordynatorek (np. zdjęcie w ślubnej sukni Li Yinan), a rysunki wykonują pekińczy studenci – częściowo robili to w czasie rocznego stażu na UŚ w Katowicach, częściowo po powrocie ze stażu, już w Pekinie. Podręcznik równoważy opowieść o realiach polskich i chińskich. Autorki i koordynatorki wyszły z założenia, że chiński student, który uczy się polskiego, kiedy przyjedzie do Polski, będzie przez Polaków pytany o Pekin, Zakazane Miasto, Świątynię Nieba, chiński mur, chińskie potrawy, o elementy chińskiego stroju i chińskie tradycje. To o tym musi umieć opowiadać po polsku. Oczywiście, znajomość polskich realiów też jest potrzebna, jeśli student ma się swobodnie poruszać po Polsce, wiedzieć, co ogląda, co je i umieć odpowiedzieć, z czym chce na śniadanie kanapki, których Chińczycy wszak nie znają i nie jadają ani na śniadanie, ani w żadnym innym momencie dnia. By pokazać intrygujące różnice, prezentowane są suknie ślubne wykładowczyń – tradycyjną czerwoną suknię Li Yinan (którą zresztą swego czasu na żywo zaprezentowała polskiej publiczności podczas Wieczoru Narodów na

rynku cieszyńskim) i piękną białą koronkową kreację polskiej studentki. Chcemy, żeby rozmowy Chińczyków uczących się polskiego i Polaków od samego początku mogły być ciekawe.

Dla akademików, wykładowców, badaczy bardzo istotna jest współpraca naukowa – wzajemny udział w konferencjach, wspólne publikacje. Pierwszym takim dziełem był w 2010 r. monograficzny numer wydawanego na UŚ „Postscriptum Polonistyczne”, pisma krajowych i zagranicznych polonistów zatytułowany *Polonistyki Dalekiego Wschodu*. W tym numerze znalazł się m.in. artykuł Zhao Ganga i Jagny Malejki *Good morning, China! – czyli o dzień dobry po chińsku oraz o niektórych formach adresatywnych*⁹, a także wywiad z Yi Lijun, zatytułowany *Jeśli nie przetłumaczę utworu Słowackiego, nie zamknę spokojnie oczu*¹⁰, ale też z tłumaczem Lema i Herberta Zhao Gangiem¹¹ oraz wyśmienitą tłumaczką Brunona Schulza Wu Lan¹², która przez 2 lata była profesorem wizytującym UŚ.

⁹ Z. Gang, J. Malejka, *Good morning, China! – czyli o dzień dobry po chińsku oraz o niektórych formach adresatywnych*, „Postscriptum Polonistyczne” 2010, nr 2.

¹⁰ *Jeśli nie przetłumaczę utworu Słowackiego, nie zamknę spokojnie oczu*. Rozmowę z Yi Lijun prowadzi B. Morcinek, „Postscriptum Polonistyczne” 2010, nr 2.

¹¹ *Ludzie teraz odeszli od tradycyjnego sposobu czytania*. Rozmowę z Zhao Gangiem prowadzi B. Morcinek, „Postscriptum Polonistyczne” 2010, nr 2.

¹² *Kiedy zapowiedziałam, że skończę tłumaczenie, wydawnictwo zawiadomiło mnie, że sama jeszcze muszę znaleźć pieniądze na druk*. Rozmowę z Wu Lan prowadzi B. Morcinek, „Postscriptum Polonistyczne” 2010, nr 2.

Polsko-chińska – w wydaniu śląsko-chińskim – współpraca naukowa rozwijała się m.in. dzięki konferencjom. Kilka z nich warto wskazać jako wyjątkowo ważne stopnie na bursztynowym i jedwabnym szlaku. Silna pekińska reprezentacja uczestniczyła od początku w cyklicznej konferencji „Literatura polska w świecie”, organizowanej przez prof. Romualda Cudaka. Tam m.in. prof. Yi Lijun opowiadała o swoim tłumaczeniu *III cz. Dziadów* Adama Mickiewicza, wykonywanym na wiejskim zesłaniu podczas rewolucji kulturalnej¹³, które ukazało się drukiem w 1976 r. Ten ważny wolnościowy utwór polskiego wieszca i jego znakomita tłumaczka są wręcz symbolem końca rewolucji kulturalnej i otworzyli nowy rozdział w historii chińskiej cywilizacji. Z kolei początkująca wtedy na naukowej drodze Li Yinan wygłosiła referat *Najnowsza literatura polska w oczach młodej Chinki*¹⁴. Ten referat uzmysłowił polskim słuchaczom kolejne nieuświadomiane różnice w postrzeganiu świata przez Polaków i Chińczyków.

Ze strony chińskiej ważnymi wydarzeniami dla nas wszystkich – i Polaków, i Chińczyków – były kolejne konferencje z cyklu „Spotkania Polonistyk Trzech Krajów”. Odbywają się co 2 lata w siedzibie jednej z polonistyk dalekowschodnich: Seulu, Pekinie (raz też w Kantonie), Tokio. Na SPTK polscy

¹³ Yi Lijun, *Recepcja literatury polskiej w Chinach* [w:] *Literatura polska w świecie*, t. 3, *Obecność*, red. R. Cudak, Katowice 2010.

¹⁴ Li Yinan, *Polska współczesna literatura kobieca w oczach Chinki-polonistki* [w:] *Literatura polska w świecie...*

wykladowcy są stałymi uczestnikami: narodzinom idei spotkań towarzyszyły wykładowczynie z UŚ, ówczesne lektorki w Pekinie i Tokio: Barbara Morcinek-Abramczyk i Jagna Malejka, potem dołączyli na stałe też inni. Ważnymi dla wszystkich miejscami spotkań są też wydarzenia jubileuszowe i kongresy. Od takiego jubileuszu – 50-lecia pekińskiej polonistyki – rozpoczęła się wszak szersza współpraca polskich polonistyk z chińską (a potem chińskimi). W 2014 r. odbyła się imponująca konferencja z okazji 60-lecia polonistyki pekińskiej i 80. rocznicy urodzin prof. Yi Lijun, zatytułowana „Literackie spotkania dwóch kultur. Spojrzenie na rozwój (naj)nowszej literatury polskiej”¹⁵ – w otwarciu obok władz BFSU wzięli udział rektorzy i prorektorzy kilku polskich uniwersytetów, w tym UŚ. Podczas uroczystości z okazji 80. urodzin prof. Yi Lijun, w Ambasadzie RP w Pekinie, w obecności władz BFSU, ambasadora RP Tadeusza Chomickiego, goście z UŚ uhonorowali profesorów Yi Lijun i Zhao Ganga Złotymi Odznakami „Zasłużony dla Uniwersytetu Śląskiego”.

W grudniu 2016 r. Uniwersytet Śląski był współorganizatorem konferencji zorganizowanej na BFSU z okazji 5-lecia Centrum Studiów Polskich. Prorektor UŚ prof. Tomasz Pietrzykowski wraz z rektorami czterech innych polskich uczelni podpisał akt założycielski Rady Naukowej Centrum, a prof. Jolanta Tambor została jej członkiem.

¹⁵ *Chińsko-polska wymiana literacka nowego wieku: przegląd i perspektywy*, Pekin 2016.

Drugą uczelnią chińską, z którą łączy UŚ wiele wspólnych projektów, jest Uniwersytet Północnowschodni (Northeastern University – NEU) w Shenyangu. Bliska i intensywna kooperacja z tą uczelnią rozpoczęła się od umowy o współpracy międzyregionalnej województwa śląskiego z prowincją Liaoning, podpisanej w 2012 r.

W czasie jednej z pierwszych wizyt władz Liaoning w Katowicach padły zapewnienia o utworzeniu lektoratu języka polskiego w Shenyangu, które zmaterializowały się już w 2013 r., kiedy lektorat został uroczystie zainaugurowany z udziałem ambasadora RP w Chinach Tadeusza Chomickiego, władz województwa śląskiego oraz przedstawicieli UŚ. Już 3 lata później (w czerwcu 2015 r.) podczas wizyty delegacji z UŚ nastąpiło otwarcie Centrum Studiów Polskich. Jedną z uczestniczek tej dziewięcioosobowej delegacji z UŚ była Ewa Rott-Pietrzyk z Wydziału Prawa i Administracji, której wyjazd zaowocował powstaniem pod jej kierunkiem Szkoły Prawa i Kultury Chińskiej, z wykładawcami z BFSU i NEU.

Jedną z najważniejszych inicjatyw dydaktycznych obu uniwersytetów jest procedura wspólnego dyplomu – studenci rusycystyki z NEU po 2 latach studiów licencjackich w Shenyangu odbywają kolejne 2 lata studiów na kierunku „język rosyjski – program języka biznesu z komunikacją kulturową” na Uniwersytecie Śląskim. Zwińczeniem tych 4 lat studiów jest obrona pracy licencjackiej na UŚ, w której uczestniczą także wykładowcy z NEU, po czym absolwenci otrzymują dyplomy obu uczelni. Do historii prze-

szedł 27 czerwca 2019 r., kiedy odbyła się pierwsza obrona pierwszej absolwentki kierunku – Junjun Wang. Obrona miała niezwykle uroczysty charakter, odbyła się przed dwunastoosobową polsko-chińską komisją (m.in. z udziałem Zhao Wen, dziekan Wydziału Studiów Zagranicznych – Foreign Studies College NEU, Jing Fang, rusycystki z NEU, współtwórczyni programu). Emilia – Junjun Wang uzyskała dyplomy obu uczelni z wynikiem bardzo dobrym. Stała się tym samym najlepszą reklamą programu. Sukces tego kierunku spowodował otwarcie drugiego programu podwójnego dyplomu – „języka angielskiego biznesu”, który kończy się podwójnym dyplomem na studiach II stopnia. Trilateralny program językowo-kulturowy ze znajomością trzech języków (PL-CN-EN lub PL-CN-RU) w wersji specjalistycznej daje absolwentom wyjątkowo pożądane kompetencje.

W Shenyangu odbywa się również wiele wspólnych przedsięwzięć promocyjnych, naukowych i kulturalnych. Wśród nich np. Tydzień Kultury Polskiej, który szybko znalazł trwale miejsce w kalendarzu chińskiej uczelni. Jest inicjowany przez współzałożone z UŚ Centrum Studiów Polskich, obecnie kierowane przez Paulinę Tabor. Ogromną popularnością w czasie imprezy cieszą się polskie stanowiska kulinarne, na których odwiedzający kosztują polskie przysmaki, ale też sami przygotowują polskie potrawy. Wszystkie stoiska i prezentacje są otwarte, przeznaczone zarówno dla studentów, jak i uczniów szkół średnich w Shenyangu.

Studenci z Shenyangu odbywający część studiów w Katowicach regularnie

angażują się w promocyjne działania polsko-chińskie, jak np. czytanie chińskich tłumaczeń polskich wierszy na spotkaniach promocyjnych dla szerokiego grona zainteresowanych, podobnie stypendyści i stażyści polscy w Shenjangu organizują poza uczelnią dni polskiej poezji.

Podczas Konferencji Młodych COY14 (Conference of Youth) towarzyszącej światowemu szczytowi klimatycznemu, Konferencji Narodów Zjednoczonych w Sprawie Zmian Klimatu COP24 w Katowicach w grudniu 2018 r. – studenci z NEU uczestniczyli w przygotowaniu na UŚ spotkania z ambasadorem ChRL dla studentów i uczniów patronackich liceów (ok. 200 osób). W 2019 r. rezultaty wspólnych programów były widoczne na trzech stoiskach organizowanych przez Centrum Języka i Kultury Chińskiej UŚ przy współpracy stypendystów i stażystów z NEU w ramach 3. Śląskiego Festiwalu Nauki w Katowicach.

Specjalnym wydarzeniem, które pokazało nieco inne Chiny, był udział wykładowców Uniwersytetu Śląskiego w delegacji województwa śląskiego na Światowej Wystawie EXPO w Szanghaju w maju 2010 r. Z Uniwersytetu Śląskiego wzięli w niej udział profesoria: J. Tambor, R. Cudak i A. Achtelek. W czasie EXPO odbyły się spotkania ze zwiedzającymi pawilon polski gośćmi z Chin i pokazowe lekcje polskiego w sali kinowej polskiego pawilonu. Zaplanowano pierwotnie dwie takie lekcje, ale niekończąca się kolejka spowodowała, że odbyło się ich osiem. Wokół pawilonu słychać było potem częste: „jak

się masz” i „miło mi”, gdy odwiedzający tłumnie ruszyli na uświetniający Polski Dzień EXPO występ Zespołu Pieśni i Tańca „Śląsk”.

Wielokrotnie wysłannicy UŚ bywali również w Chinach na targach edukacyjnych i językowych. Ważny okazał się wyjazd na Targi Edukacyjne na South-west University w Chongqing, podczas których odbywały się m.in. spotkania na Syczuańskim Uniwersytecie Studiów Międzynarodowych (Sichuan International Studies University), mające na celu ustalenie warunków pomocy w otwarciu Katedry Języka Polskiego na SISU w Chongqing. W ramach tychże ustaleń na międzynarodowych studiach polskich naukę rozpoczęły dwie studentki, które już jako panie magister po powrocie zaczęły organizować tę katedrę.

Zainteresowanie Chinami i językiem chińskim rośnie w województwie śląskim gwałtownie. To zapewne echo globalnego zwrotu ku Chinom, promocji idei Nowego Jedwabnego Szlaku, wzrostu poziomu inwestycji chińskich w Polsce i w województwie śląskim. Spośród firm współpracujących z Chinami w Katowicach należy wskazać KOPEX (od gości KOPEX-u w 1988 r. rozpoczęła się glottodydaktyka polsko-chińska na UŚ). Do Polski przyjechało siedmioro Chińczyków związanych z branżą węglową, którzy przed rozpoczęciem siedmioletniej praktyki w polskich firmach zostali skierowani na intensywny pięcioletni kurs języka polskiego na UŚ. Kolejną ważną dla UŚ firmą w chińskim kontekście jest AIUT Sp. z oo. w Gliwicach, która prowadzi inwestycje w Shenjangu, w prowincji Liaoning, przyjmując

praktykantów i zatrudnia pracowników spośród studentów NEU, wywodzących się z kursów prowadzonych we współpracy NEU i UŚ. Kilkoro studentów UŚ i NEU, którzy praktykowali podczas studiów w firmie AIUT w jej siedzibach w Gliwicach i w Shenyanu, otrzymało potem zatrudnienie w firmie.

Śląskie władze wojewódzkie i miejskie są bardzo zainteresowane większą obecnością chińskich firm w regionie. Polskie firmy są również zainteresowane otwieraniem oddziałów w Chinach, istnieje zapotrzebowanie na szkolenia, warsztaty na temat kultury i cywilizacji chińskiej: formuł grzecznościowych i zwrotów adresatywnych, podstaw filozofii, obwarowań negocjacyjnych. Są to bardzo ważne elementy przyszłej współpracy. Mówiono o tym m.in. podczas Europejskiego Kongresu Małych i Średnich Przedsiębiorstw w 2018 r., na którym zorganizowano dwa panele: Sino-Polish cooperation for HI-TECH development i Silk Road.

Rośnie zapotrzebowanie na pracowników, którzy posługują się językiem chińskim. Coraz więcej osób dostrzega bowiem, jakie korzyści płyną z jego znajomości. Nie bez powodu kolejne śląskie firmy poszukują pracowników, którzy znają chiński choćby w stopniu komunikatywnym. Samo to sprawia, że pojawiło się ogromne zapotrzebowanie na naukę chińskiego i coraz więcej osób decyduje się na jej rozpoczęcie.

Zainteresowanie chińskim to też wynik imprez promocyjnych organizowanych przez Uniwersytet Śląski w środowisku pozauniwersyteckim. W 2016 r. podpisano porozumienie z prezydentem Świe-

tochłowic i z Liceum Ogólnokształcącym nr 1 im. Jana Kochanowskiego na prowadzenie klasy chińskiej przez Uniwersytet Śląski – to pierwsze w Polsce liceum, które dokonało naboru do klasy z obowiązkową nauką języka chińskiego. Druga klasa została utworzona w X LO im. Ignacego Paderewskiego w Katowicach, trwają przygotowania do utworzenia kolejnej w liceum w Ślawkowie, będącym najdalej na zachód usytuowanym terminalem przeładunkowym Nowego Jedwabnego Szlaku – Międzynarodowej Transkaspijskiej Trasy Transportowej (MTMT) rozpoczynającej się w Chinach.

Śląsk to jednak nie tylko przemysł i inwestycje twarde. W 2015 r. Katowice uzyskały tytuł Miasta Kreatywnego UNESCO w dziedzinie muzyki. W Katowicach mieści się Akademia Muzyczna im. Karola Szymanowskiego, która wykształciła znakomitych muzyków. Są wśród nich: Henryk Mikołaj Górecki, Stanisław Hadyna, Wojciech Kilar, Krystian Zimerman czy robiący karierę jazzową Stanisław Sojka i Lora Szafran. Mamy wielką nadzieję, że przyczynimy się do sławy Katowic Miasta Muzyki w Polsce i w Chinach. Już trzykrotnie UŚ organizował specjalny kurs przygotowawczy do studiów muzycznych dla ponad dwudziestoosobowych grup chińskich kandydatów. Duża część z nich skończyła już studia, w trakcie których grali w orkiestrze Akademii, co jest wielkim wyróżnieniem. Jedną z absolwentek (Yu Shengmiao) pracuje obecnie w Centrum Języka i Kultury Chińskiej UŚ.

Doceniamy zdolności recytatorskie chińskich studentów. Rektor Uniwersytetu Śląskiego funduje nagrody (bez-

płatny pobyt na letniej szkole w UŚ) dla laureatów konkursów recytatorskich i krasomówczych w Chinach (w Pekinie i Kantonie), wykładowcy UŚ są zapraszani do jury tych konkursów. Także studenci UŚ odnoszą sukcesy związane z nauką języka chińskiego, są finalistami konkursów języka chińskiego i wiedzy o Chinach, jak również stypendystami rządu chińskiego, stypendystami stypendiów prowincji chińskich i konkretnych uczelni.

W 2016 r. na Politechnice Opolskiej odbyła się współorganizowana przez UŚ konferencja pt. „One Belt, one Road: policy, economy and technology” z udziałem przedstawicieli rządów Polski i Chin, władz regionu i ekspertów akademickich organizacji. W czasie tej konferencji rektorzy trzech uczelni: Politechniki Opolskiej, Politechniki Pekinńskiej (BJUT) i Uniwersytetu Śląskiego podpisali porozumienie o wspólnym dążeniu do utworzenia na UŚ Klasy Konfucjańskiej we współpracy z obiema politechnikami – powstała ona w roku 2019. W 2018 r. Uniwersytet Śląski został zaproszony do udziału w Shenyang Branch of the „One Belt and One Road” University Alliance i jest członkiem tej sieci akademickiej. Obydwie uczelnie – UŚ i NEU – uważają wspólne działania za priorytet, za ważne działanie w różnych dziedzinach humanistycznych, które budują wzajemną płaszczyznę porozumienia i efektywnej komunikacji: języków i kultur, prawa, kierunków artystycznych.

Uniwersytet Śląski włączał się zawsze w organizację wielu imprez polsko-chińskich w regionie. W 2015 r. w Ka-

towicach został zorganizowany Tydzień Kultury Wschodu: z Katowic do Pekinu, organizowany przez Uniwersytet Śląski oraz firmę Only1 Fight Corporation Ltd. Wydarzenie odbywało się w różnych miejscach Katowic – na Uniwersytecie Śląskim, na rynku w centrum Katowic oraz w ogromnej Hali Widowiskowo-Sportowej „Spodek”. Tydzień Kultury Wschodu był świętem Chin, podczas którego uczestnicy mieli możliwość poznania języka chińskiego na lekcjach prowadzonych przez stypendystów chińskich równocześnie w kilku miejscach Katowic, mogli spróbować specjalów chińskiej kuchni, wziąć udział w warsztatach kulinarnych (wyrabianie chińskich pierogów i przygotowywanie ogórków *pai huang gua*) i pokazach parzenia chińskiej herbaty oraz w warsztatach kaligrafii. Na katowickim rynku odbył się dzień chiński, podczas którego studenci UŚ z anglistyki z programem tłumaczeniowym chińskim pod kierunkiem swoich chińskich i polskich lektorek (m.in. sinolożki Katarzyny Bańki) wystawili bajkę o Czerwonym Kapturku po chińsku, śpiewali chińskie piosenki i urządzili pokaz tańca chińskiego smoka, którego własnoręcznie wykonali z kolorowej bibuły. Podczas inauguracji wydarzenia Jolanta Tambor wygłosiła wykład zatytułowany *Czy patrząc na palce, Polak i Chińczyk widzą to samo?* Mówiła w nim o różnicach polskiego i chińskiego postrzegania świata, w tym zwróciła uwagę na odmienne gesty w obu językach, np. liczenie na palcach, gdzie polskie 2 jest identyczne jak chińskie 8. Odbyło się szkolenie z protokołu dyplomatycznego i ceremoniału

państwowego obowiązującego w Chinach. Spotkanie otworzyła radca kulturalna Ambasady ChRL w Polsce pani Cai Lian, a poprowadziła je Li Yinan z Ambasady ChRL w Polsce.

Wielkim sukcesem w roku 2017 okazała się wspomniana wcześniej gala Chińskiego Nowego Roku na Śląsku, w Kopalni Guido, którą honorowym patronatem objęli Ambasador ChRL w Warszawie i JM Rektor Uniwersytetu Śląskiego. Pierwszy raz w historii Opera Pekinśka (prowincji Hubei) przedstawiała swoje widowisko 320 m pod ziemią. Spektakl opery poprzedził występ studentów UŚ uczących się języka chińskiego.

Istnieje ogromne zainteresowanie i zapotrzebowanie wśród studentów wszystkich uczelni śląskich, ale także wśród zwykłych mieszkańców Śląska na poznawanie kultury chińskiej: malarstwa, sztuki, literatury, kaligrafii, filmu, opery, czego dowodem są wielkie sukcesy chińskich prezentacji w ramach akcji „Z Uniwersytetem Śląskim przez świat”, skierowanych do uczniów szkół średnich, które cieszą się niesłabnącym zainteresowaniem.

W 2017 r. władze UŚ postanowiły tę wielość poczynań polsko-chińskich przenieść na wyższy szczebel organizacji i powołały na UŚ Centrum Języka i Kultury Chińskiej, które swoją działalnością wychodzi zdecydowanie poza uniwersytet. Centrum w 2019 r. uzyskało markę Klasy Konfucjańskiej. Misją Klasy Konfucjańskiej (KK) na UŚ jest promowanie języka i kultury chińskiej nie tylko na terenie uczelni, ale też w całym regionie. Klasa Konfucjańska organizuje zajęcia z języka chińskiego i ka-

ligrafii, promocje kulturowe. Niezwykłą popularnością cieszył się m.in. Azjatycki Escape Room, do którego kolejki ustawały się z ponadgodzinnym wyprzedzeniem, w czym ogromny udział mieli studenci z BFSU i NEU przyjeżdżający na UŚ. W 2018 r. studenci BFSU i NEU, przebywający w Katowicach i angażujący się w działania Centrum, wzięli udział w seminarium naukowym „Bliski Daleki Wschód” i zaprezentowali zagadnienia, które stały się m.in. częścią ich prac magisterskich. Do Katowic na to seminarium przyjechali także stypendyści z BFSU odbywający swoje staże w Krakowie i Łodzi.

Od stycznia do marca 2018 r. Centrum zorganizowało projekcje Chińskiego Klubu Filmowego pod wspólnym tytułem „China in Kato” we współpracy z Instytucją Filmową Silesia-Film, Światowym Instytutem Sztuki w Szanghaju oraz Wydziałem Kultury Ambasady RP w Pekinie (Instytut Polski w Pekinie). W czasie festiwalu pokazano cztery filmy produkcji chińskiej, do których polskie napisy wykonano w Szanghaju. W maju odbyła się 8. edycja Festiwalu Filmowego „Made in Poland. Made in Asia”, organizowanego dla polskich i zagranicznych studentów UŚ przez polskich i zagranicznych studentów. Jesienią pokaz chińskiego klubu filmowego odbył się w liceum w Katowicach, podczas którego Agnieszka Tambor wygłosiła wykład *Teoria kolorów i ich znaczenie w kinie azjatyckim*.

Centrum pilotowało na początku 2019 r. wyjazd uczniów z patronackiego liceum w Kleszczowie do Chin. Jednym z elementów wyjazdu były zajęcia

na BFSU: warsztaty dotyczące kultury chińskiej poprowadzili studenci BFSU, zaś licealiści przygotowali warsztaty o młodzieżowych aspektach kultury polskiej dla chińskich kolegów.

Centrum wiele uwagi poświęca organizacji wymian i spotkań młodych ludzi z Chin i Polski. W lutym 2018 r. wraz z He Juan z Ambasady ChRL zorganizowano wyjazd dwudziestu studentów do Warszawy na organizowane przez Ambasadę ChRL obchody Chińskiego Nowego Roku. Trzy studentki polskie i chińskie studiujące na UŚ uczestniczyły z ramienia Centrum w Polsko-Chińskiej Akademii Przedsiębiorczości, organizowanej przez Europejsko-Azjatycką Fundację Edukacji Biznesowej. Chińskie nauczycielki z Centrum przygotowały studentów do Konkursu Chinese Bridge, organizowanego przez Instytut Konfucjusza w Opolu (studentka z UŚ zajęła w konkursie 3. miejsce). Polscy studenci za pośrednictwem Centrum wyjeżdżają na letnie stypendia do Chin.

Ogromną popularnością cieszą się organizowane przez Centrum wykłady otwarte: prof. Zhao Gang z BFSU wygłosił wykład *Historia kontaktów Polski i Chin*; Ireneusz Kida mówił o strukturalnych podobieństwach języków polskiego i chińskiego, a lek. med. Wei Xiaohong z Centrum Medycyny Chińskiej w Krakowie swoje wystąpienie za tytułowała *Medycyna chińska w Polsce*.

W ubiegłym roku Centrum Języka i Kultury Chińskiej UŚ było współorganizatorem Międzynarodowego Festiwalu Kultury Herbaty wraz z Regionalnym Instytutem Kultury oraz Stowarzyszeniem Kultury Herbaty, a także konfe-

rencji „Prawne i gospodarcze aspekty współpracy z ChRL”.

Jednym z priorytetów Uniwersytetu Śląskiego i jego chińskich partnerów: Beijing Foreign Studies University, Northeastern University, Southwest University, Beijing University of Technology, a także tych, z którymi współpraca dopiero staje się bardziej intensywna (Shanghai International Studies University, Sichuan International Studies University, Guangzhou University of Foreign Studies), jest internacjonalizacja realizowana w sferze edukacji i badań naukowych. Służą temu interkulturowość i wielojęzyczność programów oraz wzajemne intensywne kontakty, tj. umożliwienie studentom studiów na partnerskich zagranicznych uczelniach i kontaktu z wykładowcami z zagranicznych uniwersytetów, zaś wykładowcom kontaktów naukowych oraz metodyczno-dydaktycznych, co pozwala usprawniać nieustannie programy nauczania. Zarówno władze, jak i wykładowcy oraz pracownicy administracji i obsługi zdają sobie sprawę z rangi i wagi współpracy zagranicznej, co skutkuje zawieraniem umów bilateralnych i uściślających aneksów do nich oraz realizacją coraz większej liczby programów wspólnych (dydaktycznych, badawczych i wydawniczych).

Dobre relacje, wspólne projekty oraz wzajemne zainteresowanie gospodarcze w istotny sposób oddziałują na popularność wyboru kierunków związanych z nauczaniem języka i kultury krajów partnerskich, czego potwierdzeniem są mierzalne wskaźniki migracji w celach naukowych. Specjalistyczne kształcenie filologiczne umożliwiłoby najlepsze

poznanie danej kultury poprzez pełne zanurzenie się w niej, zaś poznanie języka umożliwia ukształtowanie się wszystkich sprawności językowych. Dzięki mobilności wykładowców udaje się utrzymać wysoki poziom nauczania, zainicjować nowe wspólne projekty. Wartością nie do przecenienia jest powstanie jednostek promujących chińską kulturę i współczesne uwarunkowania prawne, gospodarcze i biznesowe Chin w ich kontaktach międzynarodowych, jakimi są Centrum Języka i Kultury Chińskiej, Szkoła Prawa i Kultury Chiń-

skiej oraz w Chinach Centra Kultury Polskiej i Centra Studiów Polskich. Nie mniej ważna jest edukacja interkulturowa w obu krajach, wychowanie osób otwartych na inne kultury.

Chińczycy mówią, że tylko pierwsze spotkanie jest spotkaniem z obcym. Przy drugim spotkaniu jesteśmy już przyjaciółmi. W Chinach mamy przyjaciół i zyskałyśmy tam nową chińską rodzinę.

Jolanta Tambor
Agnieszka Tambor